ЗОРЯ ГАЛИЦКА.

ЛЬВÔВЪ. СꙋБОТА **Ч. 42.** ДНѦ 14/26 МАѦ 1849.

Выходитъ два разы на тыждень въ Середꙋ и въ Сꙋботꙋ. Цѣна чвертьрочна длѧ ôдбераюшыхъ въ Редакціи 1 рень. 15 кр. срѣб.; длѧ отрымꙋющихъ черезъ почты 1 рень: 35 кр. срб; цѣна пôврочна длѧ ôдбераюшыхъ въ Редакціи 2 рень: 30 кр. ср.; длѧ отрымꙋющихъ черезъ почты 3 рень. 10 кр. ср.

Тымчасовый законъ громадскій.

(Продолженье зъ 37. Числа.)

§§. 21 — 26, постановлѧютъ, ѧкіи права и ѧкіи должности мае громада. И такъ постановлѧе §. 21., що кождый, кто тôлько въ громадѣ жіе (чи то членъ громады, чи чꙋжинець), мае право домагатисѧ охороны полиційнои длѧ своей особы и свого въ границѧхъ громады знаходѧщогосѧ маеткꙋ. Громада про тое дольжна сѧ старати, абы кождый бꙋвъ безпечный, и нѣкто анѣ на своей вôльности особистôй, анѣ на своей особѣ, анѣ на своимъ маеткꙋ, если той маетокъ, рꙋхомый або нерꙋхомый, знаходитсѧ въ границѧхъ громады, не бꙋвъ оскорбленымъ. Кождый такожъ, кто жіе въ громадѣ, мае право оуживати заведеній громадскихъ въ мѣрꙋ, ѧкъ того сꙋществꙋющіи законы дозволѧютъ. До такихъ заведеній громадскихъ належитъ безперечно школа громадска, шпиталь громадскій и проч; томꙋ не тôлько члены громады, але и чꙋжинцѣ, що въ громадѣ пробꙋваютъ, хотѧй може и до ѧкои иншои громады належатъ, бꙋдꙋтъ мали право свои дѣти до школи тои громады, въ котрôй на ѧкій часъ лише осѣли, посилати.

Кромѣ тыхъ правъ, ѧкіи каждомꙋ въ громадѣ прислꙋгꙋютъ, назначае §. 22. ще ширшіи права длѧ самыхъ приналежащихъ громады; тіи права сꙋть, що кождый приналежащій може

1) въ громадѣ пробꙋвати, и никто мꙋ въ пробꙋваню тôмъ перешкаджати не може,

2) хôсновати зъ имѣніѧ громадского о богато тое сꙋществꙋющіи законы дозволѧютъ. Тꙋтъ треба имѣніе громадске ôтрôжнити ôтъ маеткꙋ громадского. До имѣніѧ громадского належатъ всѣ рѣчи, котри по оуставахъ краевыхъ до оуживаньѧ поєдынчихъ до громады належащыхъ людей сꙋть призначенû. Такіи рѣчи могꙋтъ бꙋти вспôльнû пасовиска громадскû, рѣки, дороги громадскû и проч.

Пôдъ маеткомъ громадскимъ противне розꙋмѣютсѧ такіи рѣчи, котрû въ правдѣ до громады належатъ, але котри кождый поединчій до громады належащій длѧ себе по своей воли оуживати не може, но тôлько призначенû сꙋть, абы выдатки громадски покрити. До такого маеткꙋ громад-

ского належатъ гроши̂ и всѣ доходы громадскі̂. Гроши̂ такі̂и громадски належатъ громадѣ; але кождомꙋ поединчомꙋ до громады належащомꙋ не во̂льно есть тыхъ грошей для себе брати або пожичати, або тї̂и гроши̂ меже себе роздѣляти, бо тї̂и гроши̂ и доходы громадски не сꙋть призначені̂ для оужиткꙋ кождого поединчого, то̂лько абы покрити всѣ кошта, що громада при своимъ зарядѣ, на оплаченье своихъ оурядниково̂въ, оучителя школы громадско̂й, справленье доро̂гъ, оутримꙋване шпиталю, домꙋ оубогихъ и проч. поносити мае. Кромѣ того приналежащї̂и громады маютъ право

3) вымагати о̂дъ громады, абы ихъ громада, если подꙋпали и не сꙋть въ силахъ собѣ що заробити, оутримꙋвала, абы имъ дала помешканье, одѣжъ, ихъ живила, если захорꙋютъ, имъ ся о лѣкаря и лѣкарство постарала и проч.

Въ мѣстахъ бо̂льшихъ оуже о̂дъ давна сꙋть домы оубогихъ въ котрыхъ оубогї̂и мѣстятъ и оутримꙋются; декотрымъ оубогимъ платятъ на ихъ оутрымане тыжднево. Тое само бꙋде мꙋсѣло и въ сельскихъ громадахъ настꙋпити; бо жебрацтво разъ оуже оустане, и слꙋшне. Есть то одна зъ найприкрѣйшихъ рѣчей — если оденъ обыватель краю до дрꙋгого, ближный до ближнього вытягае рꙋкꙋ, абы мꙋ що зъ свого оудѣливъ, щобы не оумеръ зъ голодꙋ; еслись нынѣ то̂лько нажебравъ, абысь переднꙋвавъ: кто знае, чи завтра знайдешъ также то̂лько милостивыхъ людей, що тя поратꙋютъ? и такъ жебракъ веде зъ дня на день житье непевне, и жї̂е то̂лько зъ ласки дрꙋгихъ. Теперъ право не хоче, абы оубогї̂и лише зъ ласки дрꙋгихъ жили, законъ громадскі̂й постановляе, що громада мꙋситъ оутримати и выживити своихъ оубогихъ и що оубогї̂и маютъ право о тое ся оупоминати. Есть то въ правдѣ великі̂й тягаръ; але не такъ дꙋже великі̂й, якъ ся комꙋ здае. Насампередъ для тыхъ, що мали добре серце и ялмꙋжнꙋ давали, не бꙋде тягаремъ; бо що оу передъ давали поединчимъ оубогимъ, теперъ датки свои бꙋдꙋтъ давали до касы громадскои. Для тыхъ що нѣчого не любили давати, то правда що троха го̂рше, бо теперъ и они мꙋсятъ ся причиняти до оутримꙋваня оубогихъ; але властне такихъ не маемо причины жаловати. Потомꙋ до той касы оубогихъ бꙋдꙋтъ вплывали всѣ кары грошові̂, які̂ кто провинитъ и на які̂ бꙋде сказаный; тая грѣнка, що въ передъ вѣйтамъ, присяжнымъ до̂ставалась и котрꙋ въ передъ пропивали, по̂йде про тое для оубогихъ. По томꙋ може котрый побожный чоловѣкъ на оубогихъ що даровати або при смерти записати; оубоги также, що бꙋдꙋтъ побирали оутримоване въ домѣ оубогихъ, можна притрымꙋвати, абы що заробляли, прали, пѣря дерли и лекши роботы робили; тото также щось оучинитъ и близко оуже выстарчитъ на оутримованье оубогихъ.

(Продолжене настꙋпитъ.)

Справы краеві̂.

Крако̂въ 21. Мая. Днесь о годинѣ 2 1/2 зрана переѣздивъ черезъ Щаковꙋ желѣзницею Е. М. цѣсарь Францъ Іосифъ, а о̂тти черезъ Мачки, де на Его принятье оурядники цивильні̂ и войскові̂ королества польского ожидали, до Калиша, на зъѣздъ Н. Н. В. В. монархо̂въ Царя Николая и короля прꙋского.

Прешбꙋркъ 17. Мая. Дня 14. с. м. о̂тбꙋлася на шитско̂мъ островѣ не велика захватка, а день потомꙋ била Базаргели дрꙋга: въ обохъ бꙋли наши войска побѣдоносными, якъ во всѣхъ поменшихъ зачепкахъ, котрыми непрї̂ятель звичайно свои намѣренія покрити хоче. На сѣверꙋ Тренчинской столицѣ значителна ватага нашого войска по̂дъ П. М. П. Фоглемъ сосредоточена, ба и головна кватира начальника барона Вельденъ мае бꙋти до Тренчина перенесена, (такъ то мае ся розꙋмѣти вѣсть, котра о занятью Прешбꙋрка черезъ Мадяро̂въ ходитъ); алежъ на сто-

рэнѣ Мадяровъ естъ тѹтъ головна сила, а именно ôтъ правого берегѹ Ваги черезъ мѣста горѣшнѝ и Гемерскѹ столицю ажъ до Комарна 120,000 м., а може и бôльша такъ розположена, що въ каждôй хвилѣ на котрѹ нибѹдь сторонѹ цѣлымъ моремъ розоллятись може. Позорнѝ напады надъ Вагою не що иншого замѣряли, якъ покрыти намѣреный нападъ на Галичинѹ.

Тернава 16. Мая. П. М. П. Фогель, котрого собѣ въ Прашовѣ и Кошицяхъ гадаливмо, вступивъ съ 12,000 м. до Тренчина и зôставъ въ союзѣ съ войсками россійскими пôдъ Градищемъ и Гединґомъ на моравскôй границѣ розположеными. Днесь рано прийшли 2 бригады Вольґемута съ 3. пушками и половиною ракетной батерïи сюда. По тôй сторонѣ Ваги нашѝ войска обсадили увесь край; зъ того вносимо, що головна сила непрïятеля до мѣстъ горѣшныхъ стягнела, ôткиль на Шлезïю напасти замѣряє. Завтра прийде сюда ще кôннота. По всякихъ познакахъ видится намъ, що получени войска австрійски и рускïи приказъ до приступного подвигѹ на непрïятеля вже получити мусѣли.

Пôзнѣйшѝ вѣсти зъ Прешбурка доносятъ, що царскïи войска вже до Тренчина прибули. Генералъ Бенедекъ, ôтбувши тяжелый походъ 40 до 50 миль вздовжъ Карпатъ, получився съ Фогльомъ въ Тернавѣ.

Осѣкъ (Essegg) 14. Мая. 11. с. м. бувъ Банъ Елачичь въ славоньскôмъ Бродѣ и выстягнувъ теперь черезъ Деаковаръ до Осѣка, и зробивъ всяки приготовленья, утисненомѹ Банатовѝ, де уже и Панчова въ жестоки руки непрïятеля попалась, найскорѣйшѹ помôчь дати.

Письма зъ Вершецѹ зъ 8. т. м. доносятъ „Напредаковѝ" о занятью того мѣста черезъ мадярского начальника Графа Каролього, о умѣркованю и чемности его войска. Бемъ мавъ емѹ приказати, устройство и карнôсть строго заховати, такъ, що 2 его вояковъ за проступленье того приказѹ, по 50 буковъ кары отрымали. Тая кара заведена въ войскѹ мадярскôмъ ôтъ часѹ, якъ Поляки начальниками позôставали; впередъ лише арештомъ казнено.

„Напредакъ" доноситъ такѹ вѣсть о занятью Панчовы черезъ Мадяровъ. Перцель вступивши 10. т. м. до Панчови, заставъ мѣсто порожне, бо окромъ Нѣмцевъ и Сербôвъ самыхъ злидняковъ, всѣ зъ мѣста повтѣкали. Нѣмцѣ выслали емѹ на встрѣчѹ депутацïю для повитаня, и принѹдили до того такожъ бѣдныхъ Сербôвъ. Вступивши до мѣста оказався Перцель въ жалости надъ недовѣрствомъ жителѣвъ повтѣкавшихъ дуже чемнымъ: оголосивъ Панчовѹ мѣстомъ вôльнымъ, возвавъ жителѣвъ до учрежденья народной стражи, призволивъ начальника и достойниковъ собѣ выбрати, возвавъ убѣгшихъ, забезпечаючи имъ житье и имѣнье, абы до 8. днѝй повернули, и — наложивъ на мѣсто военнѹ дань 70,000 ЗР. ср., приказавъ такожъ 700 рекрутôвъ поставити.

Землинъ 11 Мая. Войска сербски пôдъ Темешваромъ не довго трымавшись уступили до Сирмïи. Якъ чути, хотятъ Мадяры изъ Петроварадинѹ на Карловцѣ напасти.

СПРАВЫ ЗАГРАНИЧНѢ

Франкофуртъ 14. Мая. Въ мѣстѣ нашôмъ всяка власть, всякïй порядокъ розпряженый. Битвы и колотнѣ уличнѝ що хвиля почнаются новïи. Межи вояками самои залоги здѣшнои роздоръ великïй, такъ що слѣдства дуже сутъ опаснѝ. Войска поменшихъ державокъ нѣмецкихъ, котри конституцïю франкофуртскѹ приняли, думаютъ себе лѣпшими и жадаютъ преимуществa; другïи войска, особливо австрïйски, такожъ своеи

чести ничо оуступити не хотатъ. Зъ того частій звады, при котрихъ вже двохъ людей житье пострадало.

Франкофуртъ 15. Маа. Южнаа Нѣмецчина ворохобитса страшно. Въ баварской Пфальціи доводитъ повстаньемъ Феннеръ зъ Феннерберга. До 20,000 м. народнои стражи, въ котрой много Гесчиковъ, Поляковъ и всякихъ инишихъ находитса, мае вже бути подъ его начальствомъ. Польскіи офицеры органиизуютъ тую армію, котра ще множествомъ злиднаковъ зъ Нѣмецчины и Франціи покрѣпленою бути мае. Далеко горше дѣеса въ Баденщинѣ. Тамъ перша ворохобна почаласа въ державной крѣпости Раштадѣ, де тамошна залога побратавшись ще впередъ съ народомъ 11. т. м. выступила безъ своихъ офицеровъ, нѣбы на конституцію присагати. Достойники, котри тому противилиса, були переможени, побитій и прогнаній. Войско напало на крѣпостну будовничу кассу и забрало 180,000 ЗР.; 2000 крѣпостныхъ роботниковъ прилучилиса. 12. 13. 14. были такіи матежества въ Карлсрузе, Леррахъ, и Мангаймъ, де войско приставши до народа, отъ хоруговъ отступило. Великовоевода Баденьскій оутѣкъ до Гемерсгайму, де го приняли; и такъ не знати, де са теперь обертае. Баденщину окликавъ народъ за рѣчь посполиту и оустановивъ тымчасове правительство зъ выдѣлу краевого складаючогоса зъ 14. членовъ: меже ними Брентано, Фиклеръ, Христъ, Струве и Блиндъ, котрыхъ 2 послѣднихъ въ ночи зъ 12. на 13 народъ зъ оувазнена ослободивъ, були.

Зъ Бононіи пишутъ 11 Маа. Пѣсла оутеченіа речница призволенного спокою стрѣланье на мѣсто изъ стороны ц. войскъ началоса вновъ, и черезъ тое зажеглоса мѣсто на колькохъ оулицахъ. 10. Маа пріишли ще два батальоны вѣденьскихъ и штырскихъ охотниковъ, и славный 10. батальонъ стрѣлецкій и до того значительный корпусъ резервовый Г. к. Горшковского, и такъ надѣатись можна, що судьба Бононіи вборзѣ буде рѣшена.

Газета ди Генова зъ 12. Маа доноситъ, що войска цѣсарскіи по 24. годинной битвѣ Ливорно приступомъ взали. Въ мѣстѣ було до 1200 людей, котри са били, и зъ тыхъ 50 въ плѣнъ взато. Начальникъ Гиларди и комисаръ полиційный розстрѣлени. Отси идутъ выгазній войска прамо до Флоренціи.

Римъ 6 Маа. Время патидневого розему оупотребивъ Римъ до покрѣплена найслабшыхъ мѣсць. Наши сили вже са подвоили, окромъ того ожидаемъ ще 5000 войска строевого, и многихъ отдѣловъ рухомои Гвардіи, котри всѣма сторонами до Риму тагнутъ. По мнѣнію старыхъ воиновъ требабы до 30,000 доброго войска, хотѣвши Римъ взати силою. Енераль Оудино мае 25,000 Французовъ на тое и Неаполитанцѣ надтагаютъ.

Дневники римскіи постерѣгаютъ, що о Гарибальдимъ никакои вѣсти нѣ ма, и догадуютса, що поска захватки съ Неаполитанцами може за далеко выхопившись, отъ мѣста оттатымъ зоставъ.

Подла донесеній зъ 15. с. м. було въ цѣлой Ломбардіи всюди мирно, спокойно. Енералъ Дасpръ добувши Ливорна, потагнувъ до Флоренціи. Войска цѣсарски были въ Тосканщинѣ окромъ Ливорна всюди яко ослободителѣ повитаній. Зъ Тревиза пишутъ, що тамъ перѣѣжджавъ гонецъ зъ донесеньемъ о занатю Бононіи черезъ Генерала Вимпфена на дни 14. Маа по сильномъ бомбардованью.

Выдаватель и одповѣдательный Редакторъ Я: ПАВЕНЦКІЙ. Типомъ Михаила Порембы.